

Službeni dom

Ste. 287

U Ljubljani, v sredo, 16. decembra 1936

Leto 1.

Dr. Korošec govori na zboru Glavne zadrugne zveze

Pomen, naloge, cilji in bodočnost našega zadružništva

Belgrad, 16. decembra. m. V dvorani Zveze nabavljanih zadrug se je danes dopoldne pričel občni zbor Glavne zadrugne zveze kraljevine Jugoslavije. Občni zbor je otvoril predsednik te zveze, notranji minister dr. Anton Korošec s sledečim govorom:

»Bratje zadružniki! Glavna zadružna zveza kot vrhovna zadružna ustanova v Jugoslaviji, ki zbira pod svojim okriljem več kot 8000 zadrug po svojih zadružnih zvezah z okoli pet milijoni zadružnikov, ima tudi ogromen pomen ter velike naloge. Glavna zadružna zveza se je utrdila, da izpolni te naloge tudi v preteklem poslovnem letu, kar je razvidno iz poročila o poslovanju. Naše zadružništvo deli v veliki meri usodo gospodarskega stanja našega kmeta. Lansko leto smo imeli dobro letino pšenice in drugih žitaric. Imeli smo tudi dobro konjunkturo na evropskih tržiščih. Naš kmet je v teh časih boljše uspel kot v zadnjih petih letih. Naše zadružništvo, ki ni ničesar drugega kakor združeni proizvajalec, je aktivno in dobro sodelovalo ter podpiralo kmetijski stan, da bi od dobre letine imeli čim več koristi. Vsi napori naših zadružnih zvez so uspeli. Nekaj ran je naše zadružništvo dobilo zaradi naglega padca valut nekaterih evropskih držav, s katerimi smo bili v živih stikih. Naše produktivno zadružništvo je imelo koristi tudi od tega, ker nam je letos uspelo poživiti splošni gospodarski promet v vseh panogah našega gospodarstva. Večja aktivnost naše zunanje trgovine je ravno tako dobrovoljno vplivala na naše nabavljano zadružništvo. Težko prizadeti so oni kraji, ki so navezani izključno samo na pridelke vina in na sadje ter gorsko kmetijstvo. Slaba pomlad in zelo zgodnja hladna jesen je uničila, oziroma zmanjšala doprinos ter kvaliteto vina in sadja, a gorski jesenski pridelki so bili skoraj popolnoma uničeni. V teh krajih so tudi naše kmetičke zadruge prišle v najtežji položaj.

Kreditno zadružništvo

Lansko leto je zakon o likvidaciji kmetijskih dolgov v živo zadel naše kreditno zadružništvo. Da bi se rešila kmetu njegova zemlja in njegovo poselstvo, so morale biti tudi kreditne zadruge poklicane, da doprinesejo svoje težke in velike žrtve. Ker naš kreditni trg še ni saniran, zato zadruge sedaj nimajo drugih, novih poslov, a ves svoj stari posel izročajo likvidacijski banki. To stanje zahteva nujno pomoč za poživitev poslovanja kreditnih zadrug. Mi vsi zelo čutimo, da poživiti likvidnost naših zadrug ni nič manj važno vprašanje, kakor je bila rešitev prezadolženih kmetov.

Vpliv zadružništva

Nihče ne more zanikati blagodejnega vpliva, ki ga ima zadružništvo na gospodarske razmere v naši vasi. Temu zadružništvu moramo ustvariti pogoje za njegov polet, za njegovo delovanje. Zadružništvo je treba omogočiti z novimi razmahom za poslovanje, z drugimi besedami, napraviti je treba zadružništvo likvidno ter mu omogočiti njegov razvoj. Vse to, kar se daje zadružništvu, se vrača pomnoženo v celoti.

Zadružništvo ima tudi v mednarodnem življenju blagodejen vpliv za zблиžanje narodov. Če vzamemo vse to v okviru, je vredna in koristna za splošnost vsaka pomoč, ki se da zadružništvu. Pa tudi naša naloga je, da dvignemo zadružništvo s tem, da bomo vanj vnesli duha potrpežljivosti do tistih, ki trpe. Zato moramo dati od sebe vse svoje sile za napredek zadružništva. S tem bomo opravili največje patriotsko delo.

Sanacije zadrug

Lansko leto nam je uspelo, da smo našli način in sredstva za sanacijo osrednje zveze hrvatskih zadrug.

skih kmetijskih zvez in zveze nabavljanih zadrug iz Novega Sada. Pred narodno skupščino leži še vedno načrt novega zadružniškega zakona. Mi smo storili vse, kar smo mogli, da bi zadružništvo v državi dobilo nov, modern in koristen zakon, toda razmere so nas ovirale, da to važno delo do danes še ni dovršeno. Mi ne moremo ničesar drugega, kakor da se z vsemi silami trudimo, da se bo ta zakon čimprej izdal in da bo čim boljši.

Bodočnost

Z budnim očesom bomo zasledovali vse gospodarsko življenje naše države ter smo v vseh ustanovah in uredbah čutili interese našega kmeta in zadružništva. Čeprav uspehi niso stoočestni, se vendar nadamo, da je vse zadružništvo čutilo to našo skrb in ta naš boj.

Stojimo še naprej vedno pred težkimi socialnimi in gospodarskimi vprašanji. Nadejam se, gledajoč na dolgoletno naše delo, da bo zadružništvo dalo od sebe vse za pravilno rešitev tega vprašanja.

Nam vsem je ideal močna, kulturno visoka, socialno pravična Jugoslavija, ki naj bi bila polna blagostanja. Zadružništvo, podprto od vseh merodajnih činiteljev bo doprineslo največji delež, da bo to tudi postala.

Navzočnim zadružnikom so izvajanja predsednika dr. Antona Korošca nagradili z burnim in dolgotrajnim odobravanjem.

Na dnevnem redu občnega zbora Glavne zadrugne zveze je tudi več referatov. Med drugimi je referat Vekoslava Gortana »O zadružništvu in uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov«, Davidoviča »Kmetijske zbornice in zadružništvo«, ter ministra brez listnice inž. Voja Djordjeviča »Zakon o gospodarskih zadrugah«.

V času, ko to poročamo, občni zbor še traja.

Vesti 16. decembra

Angleška kraljeva dvojica bo obiskala Indijo leta 1937. Pri tej priliki bo Jurij VI. kronan za indijskega cesarja. Najbrž bosta obiskala tudi domovino.

Škoda zaradi mornarske stavke v USA, ki je trajala 46 dni, znaša 315 milijonov dolarjev. Stavkalo je 37.000 mornarjev, 230 parnikov ni moglo iz pristanišča.

Generalni konzulat v Addis Abebi bo ustanovila grška vlada, ki bo s tem tudi dejansko priznala italijanski oblast nad Abesinijo.

Poštno zvezo med Bermudskim otočjem in Jugoslavijo so postavili v promet včeraj. Pristojbina znaša 157 zlatih frankov.

Pariški prodajalci zelenjave stavkajo od včeraj in je bilo včeraj na pariškem trgu samo 10% navadne množine zelenjave. Namesto zelenjave so bili na trgu močni oddelki policije. Prodajalci zahtevajo primerne cene in omejitev tujega uvoza.

Predsednik Roosevelt dospe danes že v Washington in se je izredno naglo povrnil z zasedanja vseameriške konference v Buenos Airesu.

Francosko notranje posojilo za državno obrambo bodo razpisali v obliki 5% obveznic, ker sredstva iz rednega proračuna ne zadostujejo več za vojne nabave.

Zdravstveno stanje angleške kraljice matere, ki je zaradi zadnjih razburjenj morala ostati v postelji in je zbolela za lahno gripo, se je močno zboljšalo.

Novo matično ladjo za letala so začeli graditi Japonci. Na njo bo moglo spraviti okrog 100 velikih bombnikov. To je že druga matična ladja, ki so jo začeli delati letos.

Vojvoda Windsorski je vzel v najem neko posestvo v bližini Kiebuha na Tirolskem, ki je last nekega Amerikanca. Tja dospe v januarju tudi ga. Simpsonova.

Demokracija je zmaga v Jugoslaviji, tako piše pariški list »Information« o zadnjih občinskih volitvah in pravi, da so fašistične liste g. Živkovića dobile po vsej Jugoslaviji 360.000 glasov ali 1.6%. Prav tako so se slabo odrezali vsi drugi pokreti, ki se igrajo s fašizmom, to je Ljotić in Hodžera.

Najmodernejšo ustavo na svetu je sprejela ustavodajna skupščina republike Kube. Ustava določa osemurni delavnik, državno izkoriščanje rudnikov ter naravnih zakladov ter starostno in materinsko zavarovanje.

Spremembe v angleški vladi zaradi kraljevega odstopa ne bo nobene, kljub temu, da so pisali listi mnogo o tem.

Število brezposelnih na Grškem se je zmanjšalo, odkar je na krmlu nova vlada, s 128.000 na 74.000. Vrh tega je vlada uredila delovni čas, uvedla kolektivne pogodbe in podobno. Zaradi tega komunizem na Grškem pada.

Francosko-turški spor zaradi okrožja Aleksandrette in zaradi nemirov, ki so izbruhnili tam, kot protest proti francoski politiki, so včeraj razpravljali na zasedanju Zveze narodov. Najbrž bo prišlo do sporazuma.

O pomenu rimskega bloka je predaval v Milanu na zasedanju za raziskovanje mednarodnega položaja bivši madžarski min. predsednik Bethlen. Govoril je tudi o vlogi Italije na Sredozemlju in Podonavju.

Novo davke bo uvedla francoska socialistična vlada in sicer same take, ki prizadevajo najširše sloje, kakor n. pr. taksa na avtobusni in železniški promet itd.

Romunski zun. minister Antonescu je odpotoval v Pariz, najbrž po posojilo, kar je edino gibal takih obiskov.

Načrt zakonskega predloga o konkordatu med Jugoslavijo in sv. stolico so razdelili včeraj poslancem v Belgradu.

Zveza za nemško krščanstvo, ki ji predseduje bivši berlinski protestantski škof Hosenfeldtner, bo začela svoje delo s tem, da bo očistila evangelije vseh judovskih premisij.

Guvernerji narodnih bank MZ se bodo sestali v Atenah.

Francija ne bo plačala vojnega dolga Ameriki, kar kaže dejstvo, da ni še poslala letošnjega decembrskega obroka. To ji prepoveduje sedanjí gospodarski položaj.

Angleži bodo protestirali proti Irski zaradi novega ustavnega zakona, po katerem Irski proglasa svojo popolno neodvisnost od Anglije.

Največji parnik sveta »Queen Mary« je dospel včeraj v Newyork s sedemurno zamudo zaradi neke poškodbe pri strojih.

75letnico življenja predsednika finske republike Svinhufvuda so obhajali včeraj na Finskem.

Podelitev božičnih odlikovanj so odgodili v Angliji, ker je seznam odlikovanih bil sestavljen še po navodilih bivšega kralja in ga je treba zaradi tega natančno pregledati, da ne bi dobile odlikovanih kake neljube in kompromitirane osebnosti.

Staro sabljo iz 18. stoletja je podaril Mussolini italijanski senat, kot priznanje za ustanovitev italijanskega cesarstva. Na sablji je med drugim upodobljen sv. Jurij, ki kolje zmaja.

Pretepi med rexisti in liberalci so bili pred dvema dnevmi v Bruslju, ko sta voditelj rexistov Degrelle in voditelj liberalcev Veley imela javen prepir o svoji ideologiji. Več ljudi je bilo ranjenih.

Angleško priznanje Abesinije je postalo spet aktualno, ker se morajo zaradi nastopa novega kralja vsi angleški poslaniki znova predstaviti na inozemskih dvorih in bo treba določiti, ali bodo pozdravili italijanskega kralja cesarja ali ne.

Zahteve kitajskih revolucionarjev:

Zveza med Sovjeti in Kitajsko

Nanking, 16. dec. o. Po zadnjih vesteh so včeraj čete nankinske vlade dočele obkrožile središče upornikov Sianfu in je treba pričakovati, da ga v kratkem zavzame. Vlado letalstvo je večkrat preletelo mesto in pozivalo s letaki upornike, naj se udajo.

Snoči so dospela tudi prva poročila Čankajševskega prijatelja Avstraleca Donalda. To poročilo pravi, da kljub obkoljevanju vladnih čet ne vlada med uporniki niti malo zmede. Donald poroča dalje o razburjenem pogovoru, ki sta ga imela ujeti maršal Čankajšek in general Čank Suhliank. Uporniki vodja je od Čankajškega zahteval, da mora takoj sprejeti vse njegove pogoje glede bodoče kitajske zunanje in vojaške politike, če hoče, da si reši življenje. Glavna zahteva upornikov je, da Čankajšek in nankinska vlada takoj skleneta posebno zvezo s sovjeti proti Japonci.

Čankajšek je upornemu generalu povedal, da to ni mogoče.

Uporniki na ujetega maršala pritiskajo. Naj stopi v zvezo z nankinsko vlado in jo pripravi do tega, da se zveže s sovjeti. Zanašajo se na to, da vladne čete ne bodo nastopile z vso odločnostjo, ker se boje, da ne bi uporniki dragocenega talca za slučaj nevarnosti ubili.

Uporniško vojaštvo se v okolici svojega središča utrjuje in pripravlja za boj z vladnimi oddelki.

Ruske čete se zbira'o

Harbin, 16. dec. c. Po vesteh, ki prihajajo z obmejnega dela sovjetske Sibirije, je rusko vojaško poveljstvo na Daljnem vzhodu zaradi kitajskih dogodkov v naglici zbralo okrog 800.000 vojakov. Domnevajo, da ima to zbiranje vojaštva namen prisilosti na pomoč kitajskim revolucionarjem v slučaju, da posežejo v spor japonske čete.

Japonska ostane nevtralna

Tokio, 16. dec. o. Po poročilu agencije Domei so se sinoči sestali japonski ministri predsednik Hirota, zunanji, vojni in mornariški minister na važno posvetovanje glede nadaljnjega stališča Japonske do kitajskih dogodkov. Na tem sestanku so sklenili, da bo Japonska bdno spremljala razvoj kitajske revolucije in protirevolucije, vendar pa bo ostala nevtralna in bo pazila, da se tudi kakšna druga država ne bo skušala vmešavati v to kitajsko domačo zadevo. Nankinska vlada pa je dala japonskemu poslaniku, kakor je na seji poročal zun. minister, zagotovilo, da ne bo sprejela nobenega sklepa, ki bi bil naperjen proti Japonci.

Na seji vlade je zunanji minister Arita poudarjal, da ni treba posegati v dogodek na Kitajskem. Omenil je, da je upor Čangsuejanga le nova stopnja boja, ki že dolgo divja med nankinsko vlado in kitajskimi komunisti. Japonska ni pri tem boju prizadeta. Zunanji minister upa, da nankinska vlada ne bo dovolila, da bi se komunizem na Kitajskem razširil. Na kraju je minister Arita pristavil, da bodo zapadne sile, ki imajo na Kitajskem svoje interese, vsekakor podprle nankinsko vlado v njeni nalogi.

Čangkajšek je živ

Šangaj, 16. dec. AA. Havas: Iz uradnega vira se izve, da staneje maršal Čankajšek v vili maršala Fengcija. Do včeraj je odbijal, da bi se pogajal z maršalom Čansulijanom. Sestal se je z njim šele v navzočnosti Donalda. Tedaj je Čankajšek izjavil Čansulijanu, da se v takih okoliščinah ne more pogajati v imenu nankinske vlade. Odbil je vse zahteve, ki jih je postavil mladi maršal.

Kitajci so složni

Šangaj, 16. dec. o. Iz Nankinga poročajo, da se je prvič v zgodovini zgodilo, da vsi kitajski listi prinašajo skupen proglas na kitajski narod. Ta proglas odobrava brezpogojno notranjo in zunanjo politiko vlade in maršala Čankajškega. Dalje proglašajo Čankajškega za stebel naroda in države ter zahteva od uporniškega maršala, da mora z ozirom na važno vlogo, ki jih ima v kitajski politiki Čankajšek, maršala takoj oprostiti.

Italijansko mnenje o posredovanju v španski vojni:

Španija ne potrebuje plebiscita

Rim, 16. dec. o. Kakor je bilo pričakovati, italijanski odgovor na francosko-angleški predlog o izvedbi nadzorstva nad špansko državljansko vojno in glede posredovanja med obema nasprotnikoma sicer v načelu odobrava ta predlog, toda zanika, da bi bilo mogoče to zamisel dejansko izvršiti. Italijanska vlada je pripravljena sodelovati pri vseh ukrepih, ki gredo za tem, da se odstrani nevarnosti, katere bi mogla roditi španska vojna v Evropi. Odredbe za poostreitev nadzorstva nad uvozom orožja in prostovoljcev v Španijo pa so dejansko že prepoznane in bi jih bilo mogoče izvajati uspešno samo v začetku vojne.

Italijansko časopisje piše, da je Italija sicer za to, da glede Španije ostreje nastopijo vse prizadete države, ne verjamejo pa, da bi bilo mogoče uspešno posredovati. To ni mogoče zaradi tega, ker je državljanska vojna v Španiji že tik pred koncem in bo vlada generala Franca kmalu vspostavila mir in red po vsej Španiji. Italija še ni priznala te vlade zaradi tega, ker si je zagotovila oblast nad večino španskega ozemlja in doblila zaupanje vsega španskega naroda. Zato je položaj danes čisto drugačen, kakor pa je bil v začetku državljanske vojne. General Franco je s svojim osvajanjem dejansko že izvedel plebiscit, ki je jasno pokazal, kakšno vladavino hoče Španija. Zato je vsak drug plebiscit nepotreben, zlasti še zaradi tega, ker boj v Španiji ne divja med dvema strankama, ki hočeta različno politično ureditev države, marveč med eno stranko, ki hoče red in med drugo, ki hoče nered.

Kdo je general Kleber

Pariz, 16. dec. o. »Matine« poroča, da je zdaj odkrita skrivnost, ki je obdajala sovjetskega častnika, ki je pod imenom generala Kleberija pove-

Vatikan in Španija

Vatikan, 15. dec. AA. (Havas.) Francosko-angleški predlog o posredovanju akciji v španskem spopadu so sporočili sveti stolici. V dobro poučenih krogih trdijo, da je želja sv. stolice, naj bi v Španiji čimprej v celoti obnovili mir. Državljanji boj v Španiji je vojna, pri kateri sodeluje brezbožno in protiversko gibanje, ki se skuša po vsem svetu razširiti. Zato je potrebna pomiritev Španije, ki pa ne pomeni zmage teh prizadevanj, ker bi bilo v tem primeru zelo mnogo hujše od zla, ki ga skušajo preprečiti.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 16. dec. m. Aca Stanojevič, ki se je mudil nekaj časa v Belgradu ter imel z ostalimi srbijanskimi opozicionalci več konferenc, je včeraj odpotoval v inozemstvo.

Belgrad, 16. dec. m. Narodna skupščina se je danes dopoldne zopet sestala ter nadaljevala z delom. Na dnevnem redu je še vedno razprava o poročilu verifikacijskega odbora ter volitve novih odborov za razmatranje raznih zakonskih osnutkov, ki jih je vlada predložila narodnemu predstavništvu v pretres.

ljeval mednarodnim komunističnim četam na mardridskem bojišču.

Kleberija so postavili na to mesto po zahtevi sovjetskega poslanika Rosenberga, ker je bilo prejšnje špansko poveljstvo brez glave. Ta general je v resnici divizijski poveljnik ruske rdeče vojske. Njegovo pravo ime je Ludvig Tekete, ki je prišel septembra 1936 v Barcelono na sovjetskem parniku »Kubane«.

Kar se tiče sovjetskih prostovoljcev, piše »Matine«, da so ruski parniki »Kubane«, »Čubare«, »Carte« in »Harkove« izkrcali vsega 3000 prostovoljcev, ki so jih zbrali iz najboljših sovjetskih regimentov. Ti redni vojniki ruske vojske tvorijo jedro 11. in 12. redne brigade na španskih bojiščih.

Londonski »Daily Worker« poroča iz Madrida, da je tjakaj prispel četrti oddelek tujih prostovoljcev, sestavljenih samo iz komunistov. List upa, da bodo v Španiji sedaj mogli sestaviti bataljon iz samih tujih komunistov.

Stirje časnikarji, Francozi, so izgubili življenje do zdaj v španski vojni, ker so preveč vneto izvrševali svojo službo na frontah.

S 403 proti 5 glasovom je propadel v angleški zbornici včeraj predlog nekega poslanca. Poročila ne navajajo, kako čudno stvar je moral ta poslanec predlagati.

Pastirski list proti komunizmu je izdal praški nadškof in ga bodo jutri brali po vseh cerkvah praške nadškofije.

NARODNO GLEDALIŠČE

Narodno gledališče sporoča, da bo jutri v Drami namesto »Na ledeni plošči« drama »Kadar se utrga oblak«, in sicer za abonente reda B.

Pred kronanjem Jurija VI.

Koncem oktobra je prenehalo dvorno žalovanje na angleškem dvoru. To pa je bilo tudi obnem znamenje za začetek priprav kraljevega kronanja, ki se bo vršilo v mesecu maju prihodnje leto. To kronanje naj pokaže ves sij in veličino angleškega imperija vsemu svetu. Trgovski svet v Cityju, gledališča, kinematografi, šole in univerze bodo prav tako ob tem kronanju prizadete kot ministrstva in londonski župan.

Komisije, v koliko že pregledujejo prenočišča in posebni odbor za kraljeve rože, bo poskrbel za to, da bo vsako mesto, vsaka vas, vsaka hiša in vsako stanovanje lepo ozaljšano z rožami. Anglija naj bo ena sama cvetoča roža. Mlada dekleta hranijo svoj denar in ugišajo, katera barva bo lepše pristojala: ali kraljevo plavo ali pa rdeče.

Nove skrbi

Največje delo bo pač čakalo novo ustanovljeni odesk Scotland Yarda, ki bo moral skrbeti za nemoten promet. V Londonu računajo z navalom najmanj dveh milijonov ljudi, ki bodo prišli gledat kronanje. Z onstran morja je že dosedaj prijavljenih 30.000 Južno-Amerikancev in 20.000 Avstralcov. In vsi ti bodo hoteli vse videti. Zato je odbor šel v arhive in skušal v starih zapisnikih najti, kako je izgledalo zadnje kronanje. Pri tem so pa prišli do zanimive ugotovitve, da so se prometne razmere od tedaj tako izpremenile, da ne bo niti zdaleka moglo uporabiti metod iz leta 1911. »Daily Mail« piše: pri nas drže tradicije, ki niso stare morda nekaj desetletij, ampak nekaj stoletij in pri tem pozabljamo, da so bili pri zadnjem kronanju konji in poniji na onih cestah, kjer danes nikakor ne smejo več stopiti.

Sicer pa ni napačna misel napraviti tudi sedaj tako, kot je bilo nekdanj. Saj je ravno v tradiciji vsa politična vrednost takih slovesnosti, ki naj pokažejo veličino imperija, sij in moč stoletja starega kraljevanja, priljubljenost in vzvišenost trenutnega nosilca angleške krone.

Kralj posreduje

»Ta dan naj prekosi vse, kar je dosedaj doživel London in Anglija...« Da, celo kralj se mora ukvarjati s predpripravami. Tako je polom dvornega maršalata, ki vodi te predpriprave, sporočil plemenitaškim damam, ki imajo zaradi svojega rodu pristop k tej slovesnosti, da bo predpisana nova obleka in ne več stara. Vse kronanje v Westminsteru naj bo malo bolj sodobno.

Damam se torej ne bo treba skrivati v kostumih prejšnjih stoletij, temveč bodo morale priti k slovesnosti v oni obleki, ki jo bo predpisal dvor. Obleka bo morala biti napravljena iz karminasto rdečega žametnega blaga. Na ramenih pa bodo pripeti trakovi iz hermelina. Čim višje in starejše ga rodu bo navzoča dama, temveč bo imela lahko hermelinovitih trakov. V istem smislu se bodo od-

merjale tudi vlečke pri obleki in dvorni maršal imal naloge, da bo moral do centimetra natančno izračunati, kako dolgo vlečko sme imeti dama.

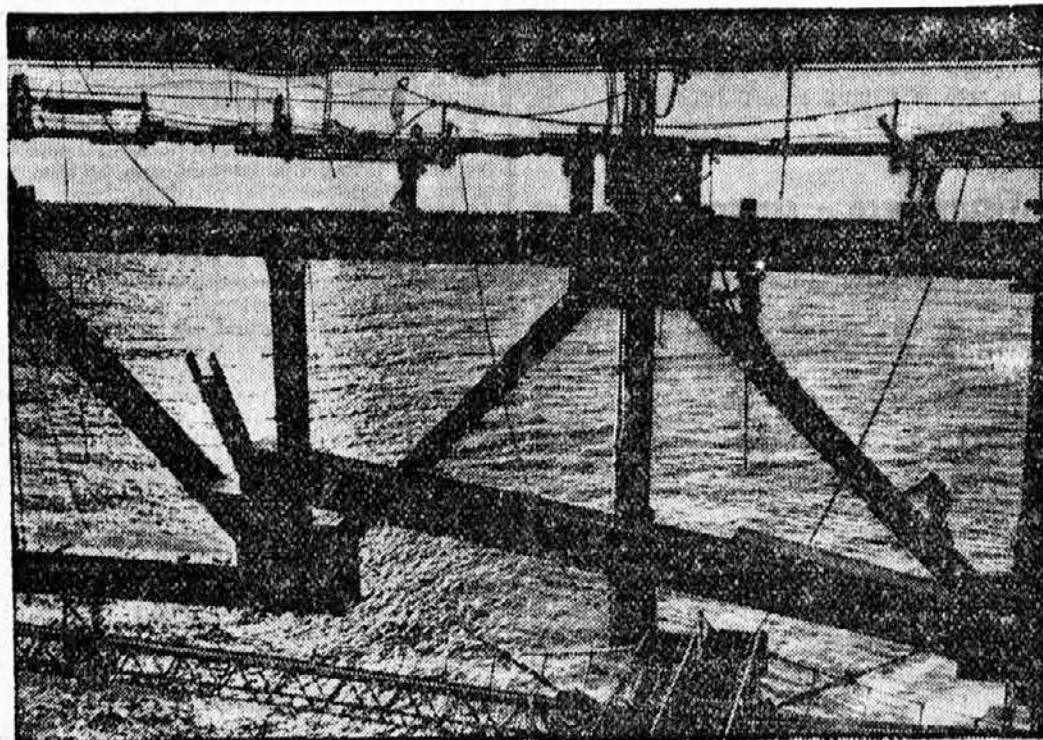
Stroga tradicija - zakon

Ves ceremonial ob kronanju je zelo star in že nekaj stoletij ni bil izpremenjen. Od kronanja Edvarda I. (1272. leta), po katerem se kraljeva krona še danes imenuje krona sv. Edvarda, pomeni kronanje važen državni akt in se je slovesnost od prvih pa do danes izpremenila le v nekaterih nebitvenih podrobnostih.

Tako so morali angleški kralji do l. 1685, jati od Towra do Westminstera v lahni, plapolajoči obleki in golglavi, tako da jih je videl ves narod. Še do l. 1820 je bila ob kronanju cela procesija, pri kateri so udeleženci videli vse znake kraljevega dostojanstva. Ta čast doleti sedaj samo posameznike v sami cerkvi. Sedaj se namreč vrši procesija samo v cerkvi in morejo videti kraljeve insignije samo oni, ki so v cerkvi.

Angleški kraljevski prestol

Na tem kraljevem prestolu sede angleški kralji že več kot šest stoletij. Napravljen je bil za kralja

Pri graditvi večjih mostov čez nevarne reke potegnejo široko mrežo, da ne bi kak delavec padel v vodo.

Edvarda I. (1272—1302) iz težke hrastovine in bogato okrašen z zlatom in dragim kamenjem.

Preden pa bo kralj Jurij VI. zasedel ta prestol, mu mora canterburški nadškof predstaviti vse plemenitaše, zbrane iz vse dežele in morajo po pravnem običaju, če so pripravljani, pokloniti kralju svoje spoštovanje in pokorščino. To vprašanje zastavi na vse štiri strani neba. Kralj se mora vedno obrniti v smeri klicarja in nagovorjeni plemenitaši ga morajo pozdraviti z »Bog te blagoslovi kralj Jurij VI.«

Po kratki molitvi položi nadškof kraljeve insignije: krono, žezlo, jabolko, ostruge, meč in prstan na oltar. Nato sledi kraljeva prisega. Njeno besedilo je tudi že stoletja staro, vendar bo moralo ob prihodnji prisegi biti izpremenjeno. Od časa zadnjega kronanja pa do danes se je nepisana ustava izpremenila v toliko, da imajo dominijoni ob kronanju prav toliko prednosti kot domača dežela.

In v dnevih, ko je kraljevo kronanje še negotovo, se državniiki trudijo napraviti novo besedilo zaprisege, ki bo odgovarjalo vsem zahtevam. Šele po tej prisegi sledi maziljenje. Maziljenje je pred javnostjo prav za prav zakrito, ker prav ob tej slovesnosti kralja zakrijejo z zlatim prtom, ki ga drže pred njim štirje plemenitaši.

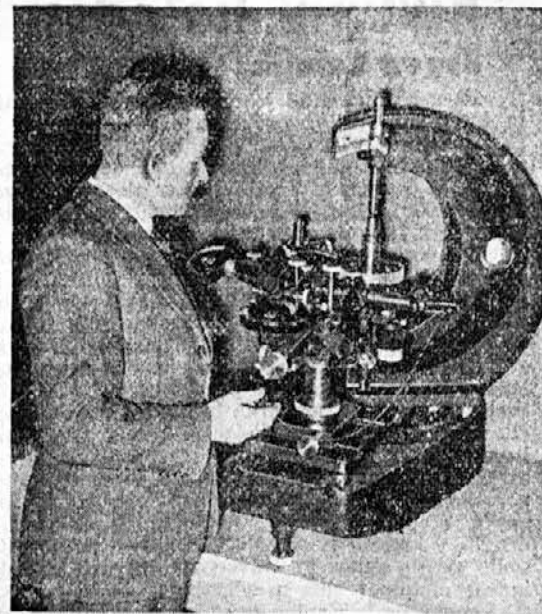
Kronanje in krona

Nato opremijo kralja z znamenji njegove moči: kralj dobi žezlo in jabolko, meč in ostruge in končno kraljevi prstan, ki je eden najdragocenejših predmetov na svetu. Prstan ima v sredini čudovit moder kamen, ki je obdan z diamanti in ru-

bini, ki skupaj tvorijo križ sv. Jurija.

Slavnostni trenutok kronanja je tukaj. Westminsteri dekan vzame staro krono sv. Edvarda z oltarja in jo da nadškofu, ki jo položi »z veliko spoštljivostjo kralju na glavo«. Krona se sicer imenuje krona sv. Edvarda, vendar pa v resnici ni to oni stari diadem iz l. 1272. Slednja je bila namreč prodana za časa Cromwela, ko je bila Anglija nekaj časa republika. V onih dneh je bila kraljeva krona prodana za 300 funtov, kraljičina pa za 16 funtov. Pa to tudi sicer za ono dobo ni bilo nič nenavadnega. Nešteto krat so kralji prodajali posamezne drage kamne iz krone, da so mogli voditi vojne, ko so bile državne zakladnice prazne.

Krono pa, ki jo bo sprejel Jurij VI., je bila narajena za Karla II. Ampak tudi to krono je spremljala čudna usoda. Leta 1672. jo je iz Towra ukradel neki pustolovec, ki je ob tej priliki ubil tudi stražo. Zločinec je bil zasačen in se je moral zagovarjati pred sodiščem. Obsojen pa je bil tako milo, da so ljudje tedaj smatrali, da je tatvino naročil sam kralj, češ da je rabil denar. V teku svoje zgodovine pa sta se i krona i prstan morala večkrat izpremeniti. Ravnanje se morata po svojih gospodarjih, ki so bili ali bolj debeli, ali bolj suhi. Te izpremembe pa je težko izvršiti, kajti po sicer nepisani tradiciji smeta krona in prstan zapustiti Tower sam oza kratek čas. In tako je zlatarjem, ki te izpremembe delajo, na razpolago samo nekaj ur ponoči, kajti zjutraj mora biti krona zopet na svojem mestu.

V Nemčiji so izumili tole pripravo, s pomočjo katere preizkušajo pravilnost zobčastih koles.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo 10 Din

Sreda, 16. decembra: 12.00 Slavne pevke (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spor, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 14.00 Vreme, borza — 14.00 Mladinska ura: a) Stara kamena doba v Sloveniji (g. prof. Srečko Brodar), b) Ročna dela: Kako s' naredimo jastice (g. Zdravko Omrzu) — 14.40 Racionalizacija industrije (g. Avgust Kuhar) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spor, obvestila — 19.30 Nac. ura: Vprašanje socialnega in pokoličinskega zavarovanja trg. in priv. nameščencev kraljevine Jugoslavije (Djordje Djordjević z Beograda) — 19.50 Uvod v priročnik — 20.00 Prens. opere iz Narodnega gledališča v Ljubljani. V I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar). V II. odmoru: Čas, vreme, poročila, spor.

Drugi programi

Sreda, 16. decembra: Beograd: 20.10 Simfonični koncert — 21.30 Plesne plošče — 22.20 Kvintet — Zagreb: 20.00 Ljubljana — Dunaj: 20.00 Čajkovskega simfonija — 21.35 Zabavni koncert — Trst-Milan: 17.15 Komorna glasba — 20.40 Izra 21.30 Italijansko-nemški koncert — Rim-Bari: 17.15 Plesna glasba — 20.45 Wagnerjeva opera »Lohengrin« — Praga: 21.00 Simfonični koncert — 23.00 Lohka glasba — 1. avsa: 20.00 Lohka glasba — 21.00 Chopinov koncert — 22.15 Orkestralni koncert — 23.00 Plesne plošče.

Dijak: »Stari Slovani so živeli v zadrugah...«
Profesor: »Mladi tudi!«

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE

Grob »kralja topov« sira Bazila Zaharova v parku gradu Balincourt blizu Pariza.

Sven Elvestad:

26

Zlodej se dolgočasi

Johnson se je priklonil.

»Kakor želite.«

Gospodje so se podali v smeri proti vrodu in igralne sobe. Skupina ljudi, ki hoče tvegane karte igrati, ima neko posebno obliko zunanega nastopanja, neko ravnodušno in leno hojo, zdaj pa zdaj se negotovo ustavijo, kakor da hočejo razplesti pogovor, ali pa iz kaknega drugega skrivnostnega vzroka: s kratka, kakor da jih nekaj zadržuje, vendar jih nek ravnodušno neviden tok žene naprej. Tako tudi zdaj. Še drugi so se jim priključili. Diplomati iz Balkana se je dvignil in skozi gnečo drsel proti istemu cilju. Gospod iz Hvidove vinarne je bil že na potu, poživžgaval je pred seboj, tako bolj po tiho, poln lepe mislivosti in pridušenosti, kakor da denar prešteva. V podrsajočem in čarovnem romanju ljudi proti igralnicam je bilo nekaj ti-stega ritma, ki ga je ravnokar vzbudila godba z Hepp, hepp, darling, darling!

TRINAJSTO POGLAVJE

Najprej so morali prekoračiti ozek in temen hodnik. Na desno je bilo zasebno stanovanje, na levo pa igralnice.

»Holo, Valdemar,« je zaklical Rist, hišni gospodar pa je prihitel iz stanovanja. »Dober večer želim, gospodje!«

Prižgal je električno luč in odprl vrata na levo. »Semkaj, semkaj, dragi gospodje.«

Rist in Brede sta vstopila najprej. Brede je obstal pri vratih in se ogledoval. V svetu, ki ga je spoznaval zadnje dni, se je gibal kakor v muzeju; sleherni prostor, ki je prišel vanj, mu je bil kakor muzejska dvorana, napolnjena z redkimi predmeti; vedno se je moral ustavljati ter se začuden ožirati.

Soba je imela troje oken in je bila dokaj velika. Okna so bila popolnoma zagrnjena s temnorjavim volnenim suknom, ki je po svoji barvi spominjalo na strjeno kri. Oprema je bila zelo enostavna: v sredini sobe je bila štiriovalna miza, pokrita z velikim, modrim prtom, na njej pa je stala vaza z umetnim cvetjem. Razen nje sta bili še dve manjši igralni mizi s stoli, ki so spadali zraven. Ob krajši steni je stala omara za namizno posodo, bila je iz lakiranega smrekovega lesa. Na njej so stali seht, likerji in whisky. Krožnik s poprovimi zrni je opozarjal, da ima telo še druge potrebe. Od stropa je visel električen lestenec z ventilatorjem. Hišni gospodar ga je takoj pogladil, vršec šum je napolnjeval sobo.

Najnenavadnejši v vsem prostoru je bil zrak. Dišalo je kakor po kaki stari knjiški pipi. Gospodar je z roko pokazal na omarico z jedili.

»Osvežila,« je dejal. »Gospodje so moji gostje, vse je popolnoma brezplačno.« Bilo je prav za prav mučno, da je tako odlična oseb-

nost mogla napraviti tako neobzirno opombo.

Hišni gospodar je poklical natakarka: »Valdi!« Bilo je razumljivo, da natakark ni mogel priti dalje od Valdla, saj se je hišni gospodar sam imenoval Valdemar. Ukazal je, da prenese umetne cvetlice na omarico z jedili, natakark sta natakark in hišni gospodar začela raztegovati mizo, bila je namreč raztegljiva.

»Bog obvaruj,« je vzkliknil Brede. »Kako pa bomo igrali bridge za mizo, ki je tri metre dolga.«

»Boste takoj videli,« je odgovoril skrivnostno gospodar. Iz omare z jedili je prinesel zvitek, podoben zvitemu zagrinjalu. Postavil se je na enem koncu, z drznim zamahom razvil zvitek in ga kakor prt vrgel preko mize; bil je voščen prt, ki z njim pokrivalo mizo za ruleto. Kadar hočejo umetniki v varijetetu po srečno končani točki izzvati priznanje občinstva, ponesejo dlan v ličnem gibu na sree, kakor da bi hoteli reči, da ga polagajo občinstvu pred noge. Nekaj podobnega je napravil zdaj hišni gospodar, gospod Valdemar, seveda mnogo preudarnejše in z opombo, ki je bila zopet v čudnem nasprotju z njegovo podobo:

»Nikar se ne skrbite gospodje,« je dejal. »v moji hiši nikdo ne goljufa v igri.«

Tako se je v par minutah prostor čisto spremenil. Prav za prav ni bilo bistveno razlike med njim in med igralnico v Monte Carlu, le obseg je bil zmanjšan in poenostav-

ljen. Lahko bi dejali, da je malomeščanski danski duh v tem prostoru našel svoj izraz, četudi v zmerni obliki. Zakaj pa imajo ljudje domišljijo, če ne zato, da si v lakiranem smrekovem pohištvu predstavljajo razkošno opremo Casina, v vazi z umetnim cvetjem pa lepoto južnih palm? No, in zrak v sobi? Če ni zrak po igralnicah, ki sanjajo po zatohlih starih dišavah, lahko v mislih zamenjamo z neiztrebljivim vonjem po cigaretnih ogorkih, pa ga še pomešamo s predstavo, da je ta prostor nad dvajset let služil za spalnico krojaški družini, potem sploh več ne najdemo prave razlike med tema dvema svetiščema milost ali nemilost boginje Fortune.

Da pa tej sliki ne bi manjkalo ničesar od blesteče elegancije, ki zavzema tako širok prostor v splošni predstavi o igralnici v Monte Carlu, sta vstopila še dva gospoda, ki bi lahko veljala za dva romantična ruska igrav-ska kneza. Eden od njiju je imel na sebi prašnosivo obleko in ravno tak zločljiv cilindar, ki je vanj položil sive rokavice, ko je prišel; slovesno se je priklonil pred navzočimi (prestavljanjem in v navadi pri igri na ruleto), ob sencih je bil osivel, tudi njegova bradica je bila siva, v vsem je bil naravnost imeniten, v svoji brezbarvnosti in skrivnostnosti: prava pravcata eminenca, kardinal Sivina. Brez odlašanja je sedel za mizo in se vprašujoč oziral okrog sebe. češ, ali boste igrali ali ne? Diplomati iz Balkana je takoj sedel poleg njega.